

Motion till riksdagen 2024/25:387

av Björn Söder och Markus Wiechel (båda SD)

Separat avtal mellan EU och de belarusiska demokratiska krafternas institutioner som en del av det förnyade östliga partnerskapet

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ett separat avtal mellan EU och de belarusiska demokratiska krafternas institutioner bör tecknas som en del av det förnyade partnerskapet och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Det östliga partnerskapet (EaP) lanserades 2009 på initiativ av Sverige och Polen och syftar till att fördjupa relationerna med sex länder i Östeuropa och södra Kaukasien: Armenien, Azerbajdzjan, Belarus, Georgien, Moldavien och Ukraina.

Översyner av det östliga partnerskapet sker regelbundet som en del av EU:s anpassningsstrategi för att möta förändrade politiska, ekonomiska och säkerhetsmässiga förhållanden i regionen. Efter 2020 har särskilt den förändrade situationen i regionen, exempelvis genom presidentvalet i Belarus 2020, Azerbajdzjans anfallskrig mot Armenien 2020, Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina 2022 och det intensifierade EU-närmandet för några av partnerländerna, gett anledning till ytterligare reflektion och justeringar av partnerskapet.

En översyn av det östliga partnerskapet pågår just nu inom EU. Översynen fokuserar på att anpassa EU:s stöd och strategi mer specifikt till varje lands behov och förutsättningar. Detta innebär en mer skraddarsydd ansats med fokus på grundläggande principer som rättsstatsprincipen, demokrati och mänskliga rättigheter samtidigt som man försöker stärka motståndskraften mot interna och externa hot. Utmaningarna är stora, och det är fortfarande osäkert hur partnerskapet kommer att utvecklas i framtiden, särskilt med tanke på ländernas skilda vägar och intressen.

Den 28 juni 2021 suspenderade den nuvarande belarusiska regimen sitt deltagande i det östliga partnerskapet och deltar därmed inte längre i partnerskapets möten. EU understryker dock i sina rådsslutsatser om Belarus från februari 2024 att det östliga partnerskapet förblir öppet för ett framtida demokratiskt Belarus.

För Sverige och EU är dialogen med de belarusiska demokratiska krafterna viktig. Sedan juni 2023 hålls möten i EU:s konsultativa grupp, en strukturerad dialog på tjänstemannanivå mellan EU:s utrikestjänst och de belarusiska demokratiska krafterna och civilsamhället i exil.

Som en del av det förnyade partnerskapet bör ett separat avtal mellan EU och de belarusiska demokratiska krafternas institutioner tecknas. De medel som den belarusiska regimen tidigare mottagit från EU bör omdirigeras för att stödja oberoende medier, nationell identitet, strävan efter rättvisa, utbildningsprogram, civilsamhällets institutioner samt politiska strukturer som motsätter sig Lukasjenkos regim.

Björn Söder (SD)

Markus Wiechel (SD)